

Gezondheidsraad
T.a.v. de heer prof. dr. B.J. Kullberg
Postbus 16052
1500 BB DEN HAAG

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Programmadirectie COVID19
Team C

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34

www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

Datum **18 DEC. 2020**
Betreft Adviesaanvraag Gezondheidsraad, Commissie Ethiek en
Recht inzake ethische kaders COVID-19 vaccinatie

Kenmerk

216014

Uw brief

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Geachte heer Kullberg,

Naar verwachting start de COVID-19 vaccinatiecampagne in januari 2021. De COVID-19 vaccinatie roept nieuwe ethische dilemma's en juridische vragen op. Het beleid van de overheid is erop gericht dat zoveel mogelijk mensen zich laten vaccineren. Daarbij geldt geen vaccinatieplicht (dwang). Ook wil de overheid mensen die zich laten vaccineren niet bevoordelen ten opzichte van mensen die zich niet laten vaccineren.

Niet iedereen zal zich willen laten vaccineren. Dat zorgt voor ethische dilemma's en juridische vragen, waarbij het belang van de volksgezondheid (groepsbelang) en individuele belangen (en rechten, zoals autonomie, vrijheid van godsdienst en levensovertuiging) op gespannen voet met elkaar kunnen komen staan. Daarnaast kan het ook voor komen dat private partijen om verschillende redenen eigen eisen zullen proberen te stellen op het gebied van vaccinatie en dus wellicht drang gaan toepassen. Er kunnen dus situaties ontstaan, waarin belangen en waarden conflicteren. In dat geval moet de overheid tot onderbouwde besluitvorming kunnen komen.

Adviesaanvraag

Ik vraag de Commissie Ethiek en recht van de Gezondheidsraad een afwegingskader op te stellen voor het omgaan met ethische dilemma's en juridische vragen die zich kunnen voordoen bij de COVID-19 vaccinatie.

De adviesaanvraag aan de Gezondheidsraad is tweeledig vanwege de directe en een indirecte rol van de overheid:

- 1) *Wat is het afwegingskader voor besluitvorming door de overheid bij ethische dilemma's en juridische vragen die samenhangen met het grootschalig vaccineren?*

De overheid heeft tot doel dat zoveel mogelijk mensen zich laten vaccineren, zodat er groepsimmunitet kan worden bereikt en de samenleving wordt beschermd tegen het coronavirus. Het uitgangspunt hierbij is dat er vanuit de overheid geen dwang of drang wordt uitgeoefend. Als mensen zich niet willen vaccineren, kan er dus spanning ontstaan tussen het publieke belang en individuele belangen, temeer daar de overheid geen (gerechtvaardigde)

dwang en drang wil toepassen. In dat geval kunnen zich ethische en juridische dilemma's voordoen rondom conflicterende belangen en waarden.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Programmadirectie COVID19
Team C

Voorbeelden van dilemma's/vragen:

- Welke grenzen moet de overheid hanteren bij het aanmoedigen van mensen tot vaccinatie?
- Met welke ethische en juridische argumenten heeft de overheid rekening te houden (en hoe kan de overheid omgaan met) een situatie waarbij te weinig zorgmedewerkers zich laten vaccineren en goede en veilige zorg in het gedrang komt (bijv. tijdelijk sluiten afdelingen)?
- Is het ethisch te verantwoorden dat er versoepelingen plaatsvinden uitsluitend voor mensen die gevaccineerd zijn (bijv. geen 1,5 meter afstand houden) of valt dit ook onder drang?
- Mag de overheid vervangende inspanningen vragen van mensen die zich niet willen laten vaccineren (bijv. vaker testen, dragen mondkapje) om toegang te krijgen tot bijvoorbeeld publieke binnenruimtes?

2) *In hoeverre heeft de overheid een rol/verantwoordelijkheid/plicht om te voorkomen dat private partijen eisen dat klanten/werknemers/leerlingen gevaccineerd zijn en welke (juridische) mogelijkheden heeft de overheid hierbij?*

De overheid moet zowel het algemeen belang dienen als individuen beschermen tegen ongerechtvaardigde drang. Bij dilemma's op dit niveau gaat het niet zozeer om het publieke belang versus individuele belangen, maar ook (en misschien vooral) om het (economische) belang van een bedrijf/instelling versus individuele belangen.

Voorbeelden van dilemma's/vragen:

- Hoe kan de overheid (en op basis van welke argumenten) omgaan met een situatie waarin werkgevers van hun werknemers verlangen dat ze gevaccineerd zijn? Wat zijn daarbij de ethische/juridische aspecten?
- Mogen organisatoren van evenementen en horecaondernemers een vaccinatie-eis stellen bij de toegang tot evenementen/horeca? Waarom mag dat wel/niet en hoe is dat ethisch/juridisch te onderbouwen?
- Mogen luchtvaartmaatschappijen/landen een vaccinatiebewijs als eis stellen bij het reizen naar en vanuit derde landen?

Hierbij dient te worden gekeken naar de volgende terreinen:

- onderwijsinstellingen;
- zorginstellingen, zoals ziekenhuizen en verpleeghuizen;
- publieke voorzieningen;
- werkomgeving;
- buitenlandse (vlieg)reizen;
- sociale gelegenheden zoals horeca, uitgaansgelegenheden of (sport)evenementen.

Ik vraag de Commissie Ethiek en recht van de Gezondheidsraad om dit advies uiterlijk voor 1 februari 2021 aan mij te doen toekomen.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Programmadirectie COVID19
Team C

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge